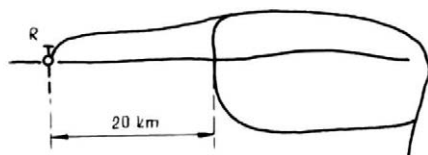

tění a dobu nutnou k zaujetí prostoru rozmístění poslední jednotkou.

Záď ve 3.30 hod.

3.30 (průjezd zádi proudu rozchodištěm)

+1,00 (dojezd zádi proudu do prostoru)

+0.30 (rozmístění v novém prostoru)

Doba pohotovosti =

5.00 hodin

Plánování přesunu na různá rozchodiště, jak navrhuje autor, je značně složité, protože vyžaduje propočty délek os z poslední regulační čáry i odlišných časů průjezdů těmito rozchodišti. Tím může dojít snáze k omylu při propočtech a jednoduchá časová kontrola na jednom rozchodišti je nemožná.

Vzhledem k tomu, že dobu pohotovosti z jednoho rozchodiště můžeme stanovit zcela přesně a výpočty jsou mnohem jednodušší, nepřikláním se k názoru autora, který doporučuje volit pro každé útvar jiné rozchodiště. Volba jednoho rozchodiště také podstatně zjednodušuje zpracování tabulky pochodu. Při stanovení pochodových os je samozřejmě nutné stanovit osy přesunu až na zadní okraj prostoru rozmístění.

K problémům přeskupení vojsk

Podplukovník Julius Medlík

Téměř všechny stupně velení mají ve své podřízenosti prostředky, jejichž zasažením vyjadřují úsilí na tom nebo onom směru. Přeskupení bývá proto pro tyto prostředky velmi často spojeno se změnou podřízenosti, s manévrem k vyvedení prostředků z boje, přesunem a zasažením do bojové činnosti na jiném směru nebo prostoru v relativně nových podmínkách. Tato okolnost se týká především jednotek a útvarů vševojskových, ale i druhů vojsk, zejména dělostřelectva, které nejvíce manévrují jak podél fronty, tak k frontě.

Velká vlastenecká válka přinesla do přeskupení vojsk v taktickém i operačním měřítku mnoho nového. Vytváření úderných uskupení na neočekávaných směrech a v nebyvale krátkých lhůtách umožňovalo dosáhnout vítězství i nad silnějším nepřítelem. V obecném slova smyslu platí tato zásada i dnes ovšem kvalitativně i kvantitativně nelze měřítko mezi sebou srovnávat. Raketové jaderné prostředky umožňují dnes nahradit manévry k soustředění jednotek na hlavním směru manévrem palbou nejen v taktickém, ale

i operačním měřítku. Přesto se však fluktuace posilových prostředků proti minulosti značně zvětšila, zejména proto, že střídání druhů bojové činnosti, prostor bojové činnosti i nároky na čas se podstatně zvětšily. Manévrovací prostor všech organizačních stupňů se zvětšil proti 2. světové válce až 10krát, zatímco možnost zásahu z místa jednotek a útvarů druhů vojsk (palbou, přehrazením směru, rozvinutím zabezpečovacích prvků apod.) zůstala v podstatě beze změny. Proběhla-li dříve změna úkolu často v rámci jednoho směru, i když třeba ve prospěch jiného vševojskového útvaru, pak v soudobých podmínkách bude změna úkolu často spojena s přesunem na nový směr a s přípravou zasažení v jiných podmínkách. Pro některé posilové prostředky se zkrátila doba k vedení aktivní bojové činnosti a prodloužila se doba potřebná k vyvedení z boje, přesunu, přípravě a zasažení do boje v nových podmínkách. Složitě podmínky soudobého boje a operace, kdy vzniká náhlá potřeba v krátké době řešit kritickou situaci nebo realizovat rozhod-

nutí vševojskového velitele způsobily, že potřeba manévru výrazně přerostla možností působení z jednoho místa nebo směru.

Zkušenosti ze cvičení ukazují, že přeskupování vojsk v důsledku změn úkolů nebo jejich upřesňování a střídání vojsk v důsledku ztrát po jaderných úderech nepříteli budou velmi častá a budou spojena se změnami v podřízenosti v průběhu boje. To všechno bude muset proběhnout nepozorovaně pro nepříteli, bez ztráty tempa útoku, velení i hodnoty palebné podpory. Příklady ze cvičení ukazují, že vševojskový svazek během 3 dnů operace přešel v prvním operačním sledu z jedné armády do druhé, do zálohy vševojskové armády a skončil v záloze frontu. Extrémní případy nejsou samozřejmě určující, stejně jako pouhá změna rozhraní mezi svazky a svazy nevyřeší úkoly boje (operace) ani nezvýší tempo útoku, ale naopak může ohrozit jejich splnění.

Přeskupování vojsk v průběhu operace

Přeskupování vojsk v průběhu operace je nejsložitější otázka řízení celé operace. Protože při něm někdy i značná část vojsk mění pásma a prostory své činnosti a je odtrhována od aktivní bojové činnosti, může dojít na určitou dobu ke stagnaci bojové činnosti, zpomalení tempa operace i narušení režimu řízení operace. To jsou negativní stránky přeskupení a a změn podřízenosti, které dost výrazně ovlivňují splnění úkolu operace a boje, abychom je brali v úvahu při zámyslu přeskupení.

Na druhé straně však v soudobých podmínkách operace bude přeskupení vojsk a změny v podřízenosti vševojskových útvarů a svazků i útvarů druhů vojsk často jedinou alternativou, jak přenést úsilí bojové činnosti ze směru na směr, zvýšit tempo operace, posílit vševojskové svazy a svazky, zasadit druhé sledy a zálohy, nebo naopak vytvořit podmínky k odražení útoku nepříteli. Nemůžeme se tedy změněm v uskupení a podřízenosti vyhnout, ale v každém případě bude nutné docenit jeho negativní a pozitivní vlivy na průběh operace s cílem maximálně zkrátit „zranitelné“ období odražení vojsk od aktivní bojové činnosti.

Každá změna v uskupení vojsk nebo v podřízenosti musí mít smysl, musí být jednoduchá a maximálně efektivní musí se řídit jednotným zámyslem a jeho po-

chopením na všech velitelských stupních. Je nutné docenit důsledky třeba i jen změny rozhraní mezi svazky a svazy na praktickou bojovou činnost vojsk. Na některých cvičeních se stalo zvykem měnit rozhraní a podřízenost vojsk bez konkrétních propočtů a někdy stačila jen změna pásma činnosti k tomu, aby byl přiznán cvičícím úspěch.

Dosud je např. otevřená otázka, jak naložit s posilovacími prostředky svazku prvního sledu (vyčleněnými z armádních útvarů), přechází-li svazek při přeskupení vojsk z jedné armády do druhé. Předpokládáme, že předávaný svazek dosáhne úspěchu a vysokého tempa právě díky přiděleným posilovacím prostředkům. Vezme-li v úvahu patriotické hledisko — že armádě, od které svazek odchází — nikdo úkoly v operaci nezmenší a že svazky přicházející z hloubky (z frontové zálohy) jsou bez posilovacích prostředků, dospějeme k závěrům, že je nutné tomuto svazku posilové prostředky odebrat. Tím však narušíme základní podmínky, které přivodily úspěch tohoto svazku a může nastat situace, že do doby příchodu a zasazení do boje nových posilovacích prostředků se úspěch změní v neúspěch. Na některých cvičeních se vševojskové svazky předávaly i s posilovacími prostředky. Tomu se však brání velitelé a štáby, protože dochází k nekontrolovanému poklesu úderné síly, těžkostem ve velení i zásobování vojsk.

V případě, že bude přijato rozhodnutí odebrat předávanému svazku posilové prostředky, může dojít k jejich novému zasazení u jiného svazku na jiném směru podle situace za 3—6 hodin při vzdálenosti přesunu do 50 km. Např. u části armádní dělostřelecké brigády, která tvořila posilové dělostřelectvo předávaného svazku, může dojít k novému zasazení za 5—6 hodin. U protitankových útvarů a jednotek, jsou-li v palebném dotyku s nepřítelí, je návratnost ke své armádě ještě delší. Obdobné nebo i větší ztráty v aktivní bojové činnosti mohou nastat i u ostatních druhů vojsk (protiletadlové dělostřelectvo, ženijní vojsko, chemické vojsko).

K časovým ztrátám v aktivní bojové činnosti posilových prostředků bude tedy docházet při každém přeskupení a změně podřízenosti vojsk, pokud nebude možné tuto mezeru překrýt např. manévrem palbou [na nižších taktických stupních]. V každém případě jde o ztrátu na úkor předávajícího, který ztrácí organické pro-

středky, na jejichž možnosti a kapacitu měl stanoveny úkoly a i na úkor předávajícího svazku, kterému odebráním posilovacích prostředků byla značně snížena bojeschopnost a předtím vynaložené úsilí vojsk se neprojevovalo v efektivnosti splnění úkolu.

Zdá se, že nejlepší řešení je ponechat posilové prostředky předávajícímu svazku do té doby, dokud průběh boje neumožní je vrátit do původní sestavy. Je zajímavé, že tohoto názoru byli vždy všichni přejímající, zatímco předávající stupně velení byly většinou názoru opačného.

Potíže v řízení a zásobování těchto jednotek vyplývají především z toho, že organické štáby nemají přehled o osudu, úkolech, stavu a potřebách svých jednotek, které se ocitly u sousední armády a vyžadování informací přes štáb frontu je nejen zdlouhavé, ale zatěžuje síť velení. V armádním dělostřelectvu je sice organizována síť velení, která však vzhledem k dosahu rádiových stanic je zpravidla nepoužitelná.

Zajímavá situace vzniká při přechodu vševojskového svazku z jedné armády do druhé. Cílem takového přeskupení bývá zpravidla snaha zvětšit údernou sílu armády, posílit úderné uskupení a podle toho také přiměřeně zvětšit úkoly. Svazek může přejít do podřízenosti nové armády buď v 1. sledu nebo může být do operační sestavy vyveden manévrem z hloubky. V každém případě má určitou bojovou hodnotu, která je dána opotřebeností vojsk a stavem zásob, které si přivážejí s sebou. Tyto zásoby se stávají součástí všech vezených zásob armády. Vzniká však situace, že u armády, která měla být příchodem svazku posílena, dojde k úměrnému poklesu stupně zabezpečení vojsk, zejména materiálem, a k vyrovnání poklesu může dojít až po přísunu dodatečných zásob, to je za 1—2 dny i více. Soudobá bojová činnost je však tak složitá, že přísun nemusí již svazek zastihnout na stejném místě operační sestavy, ba dokonce u téže armády. Stupeň zabezpečení však není dán jen výší armádních zásob všeho druhu, ale i kapacitou armádních opravárenských prostředků, které se mění v závislosti na počtu svazků a prostředků u armády.

Za 2. světové války nedocházelo tak často ke změnám podřízenosti vševojskových svazků ve srovnání se současnou operační praxí. To umožňovalo vytvořit „požadavkovým“ způsobem potřebné zá-

soby i řídit opravy a návrat techniky z opravárenských prostředků vojskům, od kterých byla odsunuta. Rovněž zasazení čerstvých svazků do boje bylo plánováno předem a změny, kterým tyto plány podléhaly, vlivem bojové činnosti nebyly prostorově tak velké, aby zásadním způsobem ovlivnily možnosti vytvoření potřebných zásob, zejména střeliva (na zemi). Dnes pravděpodobně nebude možné počítat s vytvářením zásob na zemi. Proto útvar (svazek) měnící podřízenost bude mít jen zásoby, které veze s sebou na vozidlech a bude nutné, aby v armádě, ke které přichází, byly zásoby direktivním způsobem v co nejkratší době zvýšeny.

Daleko složitější otázka, která pravděpodobně také vyvolá více diskuse, je **manévr jadernou municí**. Rozdělení jaderné munice po úkolech a dnech operace i po svazcích je součástí rozhodnutí velitele armády a vyjadřuje se jím hlavní úsilí armády ke splnění úkolu celé operace. Přidělením jaderné munice na operaci jsou také dány možnosti splnit úkol v nařízené době, prostoru a s požadovaným výsledkem.

V průběhu operace dochází však vlivem různých příčin k přeskupení svazků, majících jadernou municí přisunutou na úkor plnění úkolů ve prospěch armády, kde působily před přeskupením. Jak tedy nyní řešit změnu podřízenosti tohoto svazku, předat s raketami nebo bez nich? Na čí vrub počítat spotřebovanou i nespotřebovanou jadernou municí u tohoto svazku? Komu započítat jadernou municí, kterou měly vševojskové svazky frontové zálohy u sebe při podřízení armádě? Tyto otázky nemají jen teoretický charakter, jak by se na první pohled zdálo, ale vyplynuly z některých velitelsko-štabních cvičení, kdy vznikly velmi složité problémy v aktivním řízení zásobování raketového vojska raketami a ve vedení přehledu o spotřebě raket s jadernou a chemickou náloží.

Abyste vyvinula složitost zásobování vojsk (vševojskových svazků) raketami, stačí si uvědomit, že od vydání rozkazu k přísunu do bojového použití rakety může uplynout 6—10 hodin (přesun 150 i více km), a to je dost dlouhá doba k tomu, aby daný svazek již neplnil původní úlohu v operační sestavě armády. Nebo jak hodnotit, rozhodli-li se velitel armády maximálně zabezpečit dosažení úspěchu některým svazkem raketovými jadernými údery třeba na úkor jiných svazků a pak po dosažení úspěchu je mu tento svazek vy-

ňat ze sestavy armády. Tak dochází i k nekontrolovatelným změnám počtu i sortimentu raket vyčleněných ke splnění úkolů určité armádní operace a k fluktuaci raket mezi armádami v důsledku přeskupování vojsk. Proto je celkem pochopitelná tendence velitelů a štábu nepředávat svazky s nepoužitými raketami. To však vyvolává snížení úderné síly tohoto svazku v sestavě přejímající armády, která v případě, že nemá plánovaný přesun raket v nejbližší době, musí uskutečnit manévr raketami mezi svazky. Takovou situaci musí však štáb frontu předvídat a řešit na úkor zálohy raket velitele armády nebo frontu, protože znovu rozdělovat přípravu a přesun raket při každé změně v operační sestavě by bylo vzhledem k náročnosti technické přípravy neúnosné.

Současné způsoby vedení vševojskové ho boje a operace pravděpodobně nedovolí nějak omezovat přeskupování a změny podřízenosti vojsk, aby nedocházelo k uvedeným problémům. Cesta je jiná, druhy vojsk i způsoby zabezpečení boje a operace musí přejít k takovým organizačním i materiálním principům, které umožní plně respektovat zákonitosti soudobého boje a operace. Zkušenosti z historie vojenství ukazují, jak často teoretické myšlení předstihlo daný stupeň rozvoje armády.

Domnívám se, že i naše organizační formy a systém zabezpečení vojsk v poli nevyhovuje plně současným potřebám. Např. jak vyhovuje bojovému použití současné organizace dělostřeleckých pluků a brigád? Dělostřelecký oddíl je samostatná palebná jednotka a v soudobém boji stále více působí mimo svazek útvaru. To nutí velitelství pluku (brigády) vybavit dělostřelecký oddíl — který odchází někdy na řadu dní až do vzdálenosti několika desítek kilometrů — tak, aby mohl plnit úkoly nezávisle na štábu a týlu pluku. Avšak pluk (brigáda) jako stupeň velení má i k tomuto oddílu povinnosti, které mu však způsob vedení boje a operace nedovoluje zcela plnit. Obdobné problémy budou pravděpodobně i u ostatních druhů vojsk. Nemůžeme ale říci, že by se v těchto otázkách nic nedělo. Vždyť cílem všech reorganizací je uvést do maximálního souladu způsoby vedení soudobých operací s organizací vojsk i způsobem velení a zabezpečení. Vývoj spěje k takové organizační formě, a to pravděpodobně „stavebnicového“ typu, která umožní nejen rychle kompletovat bojeschopné útvary a svazky popřípadě i ze zbytků po jaderných úderech nepřítele, ale i posilovat, přidělovat nebo včleňovat bez dodatečného vyvolání těžkostí, a to jak z hlediska řízení, tak i materiálního zabezpečení.

Msp při vyjití z obklíčení

Podplukovník Rudolf Malík

K obklíčení může dojít v obraně nebo při odchodu, jestliže útočící nepřátelské síly, které jsou v převaze, proniknou do boku a týlu vlastních vojsk a ovládnou všechny cesty odchodu (Vševojsk-1-1, čl. 520).

K obklíčení msp jako celku nebo jeho části může však dojít i jindy.

V počátečním období, např. za boje v pásmu krytu, budou prvosledové pluky (PO) samostatně pronikat do hloubky území nepřítele s cílem zmocnit se rozhodujících prostorů pro zahájení střítného boje hlavními silami svazků.

Při plnění těchto úkolů nepřítel může přesunuté oddíly na určitou dobu oddělit od hlavních sil svazku a obklíčit.

Po nenadálém napadení může nepřítel

pronikat do hloubky našeho území. Nemá-li být ohroženo rozvinutí vlastních hlavních sil, bude nutné na některých směrech prvosledovými útvary přejít do obrany. Nepřítel se bude snažit oddělit prvosledové útvary od hlavních sil pozemními i výsadkovými jednotkami. V důsledku toho může také dojít k obklíčení některých útvarů i na vlastním území.

Při rozvíjení útoku na směrech, při odtržení útvarů na značnou vzdálenost od hlavních sil, při protiztečích nepřítele podpořených jadernými údery může dojít též k dočasnému obklíčení msp.

Každá z variant obklíčení pluku se bude od sebe lišit svým charakterem. Jinak tomu bude za útoku a střítného